

виконання цієї вимоги пункту 3 статті 5 вважається в межах розумного. Однак, тут слід не забувати, що будь-яке тримання під вартою має бути ще й законним, отже недотримання вимог національного законодавства, зокрема ст. 29 Конституції України, про неможливість перебування особи під вартою понад 72 години без рішення суду, дало Суду підстави дійти такого висновку у справі Галь проти України.

Наведені вище справи демонструють той великий потенціал, який тема часового виміру в практиці Європейського суду з прав людини, і, зокрема, терміну «розумний строк», відкриває для тих, хто хотів би досліджувати це питання в більших деталях.

УДК 347.97/.99 (043.2)

Третякова Вікторія, к.ю.н., професор,
слухач міжнародного правничого навчального закладу,
запровадженого Дюкським університетом (США)
при Брюссельському вільному університеті, м. Брюсель, Бельгія

ПРО НАГАЛЬНУ ПОТРЕБУ ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ СПЕЦІАЛІЗОВАНОГО БІОЕТИЧНОГО СУДОЧИНСТВА

Протягом останніх десятиліть життєдіяльність суспільства ознаменувалася появою нових глобальних проблем, породжуваних бурхливим розвитком науково-технічного прогресу в сфері біології та медицини. Спроби вирішити зазначені проблеми традиційними для міжнародної та національної юридичної практики засобами, на жаль, відчутних результатів не приносять. Підтвердженням тому можуть слугувати неодноразові звернення таких авторитетних міжнародних організацій, як Всесвітня організація охорони здоров'я, ЮНЕСКО, Рада Європи, до держав, світової громадськості, населення всієї планети в першочерговому порядку радикально вирішувати глобальні біоетичні проблеми, зокрема, пов'язані з клонуванням живих організмів; використанням досягнень генної інженерії і сучасної репродуктології; з маніпуляціями зі стовбуровими клітинами; з невизначеністю правового статусу людського ембріону; з відсутністю чітко визначеного правового статусу людського тіла і його частин від моменту народження, в період усього життєвого циклу і після смерті; з евтаназією; із негативним станом психічного здоров'я людства, що тягне за собою масові психози, «психічні епідемії», в тому числі «суїцидального» характеру тощо.

Сьогодні існують значні розбіжності не тільки в сфері законодавчого регулювання біоетичних проблем і забезпечення тих чи інших біоетичних прав людини, але і в системах їх судового захисту. Так, в більшості випадків суди загальної юрисдикції, які розглядають «біоетичні» справи,

здійснюють це досить поверхово, через відсутність належних національних правових стандартів і ефективних правових механізмів для вирішення саме біоетичних суперечок і врегулювання біоетичних проблем. Використання ж національними судами загальної юрисдикції міжнародних біоетики-правових стандартів ускладнює численність останніх, їх розпорошеність по різних міжнародних нормативно-правових актах, неконкретність та декларативність, вади перекладу, нерідко властивий їм рекомендаційний або альтернативний характер, а також відсутність з боку міжнародних організацій міжнародних актів, які б запроваджували біоетико-правові стандарти захисту прав людини, надавали методичні роз'яснення і тлумачення, необхідні для їх практичного правозастосування.

Усе зазначене перешкоджає судам загальної юрисдикції в прийнятті по справах, пов'язаних із захистом біоетичних прав людини, об'єктивних, справедливих, якісних, ефективних і своєчасних судових рішень.

Недостатньо і неглибоко врегульовані біоетичні правовідносини, відсутність належного судового захисту біоетичних прав людини в суспільстві не тільки гальмують успішний і стабільний розвиток самого суспільства, а й ставлять під загрозу його життєздатність і навіть подальше існування.

Потреба в забезпеченні високого рівня і якості судового захисту прав людини і громадянина стимулює міжнародну громадськість та демократичні країни світу до створення міжнародних, регіональних, міжрегіональних спеціалізованих судів, чия діяльність спрямована на захист соціальних, цивільних, інтелектуальних, економічних та інших прав людини. Так, створені і функціонують міжнародні регіональні спеціалізовані суди, спрямовані на захист прав людини, серед яких, наприклад, Європейський суд з прав людини (діє на підставі Європейської конвенції про захист прав людини і основних свобод 1950 р), Американський суд з прав людини і т.д, які займаються, в тому числі, і захистом окремих біоетичних прав людини. Існують вже і «вузько» спеціалізовані міжнародні суди, які безпосередньо розглядають окремі біоетичні справи. Наприклад, в компетенцію Міжнародного кримінального суду, створеного в 2002 році, входить переслідування осіб, відповідальних за геноцид, військові злочини проти людства і людяності.

Тому вважаємо за доцільне створення самостійної системи спеціалізованого біоетичного судочинства для забезпечення всеаспектного, повноцінного, якісного та ефективного захисту біоетичних прав людини.

З огляду на важливість біоетичних проблем і специфічність предмета захисту, необхідність забезпечення та захисту біоетичних прав кожної людини на життя, здоров'я, цілісність і гідність, виникає потреба в розробці і прийнятті на міжнародному і національних рівнях

уніфікованого, чітко стандартизованого, однакового і максимально кодифікованого біоетичного законодавства, а також формування на його основі не тільки окремого, але і повністю уніфікованого як міжнародного, так і національного біоетичного судочинства, а також створення системи однакових спеціалізованих біоетичних судів на міжнародному, регіональному, міжрегіональному та національному рівнях. Наприклад, на загальносвітовому рівні може бути сформований Біоетичний суд ООН, на регіональному - Біоетичний суд Ради Європи, Біоетичний суд ЄС, на міжрегіональному - міжрегіональні біоетичні суди.

Зазначена спеціалізація по формуванню біоетичного судочинства і впровадження спеціалізованих біоетичних судів сприятиме формуванню оптимальних умов для реального захисту біоетичних прав і законних інтересів осіб і забезпечення високої якості та ефективності судових рішень. Крім того, поява спеціалізованих біоетичних судів в свою чергу буде сприяти посиленню захисту прав людини в загальносвітовому контексті, а отже - прискоренню розвитку громадянського суспільства в усіх державах і на всіх континентах.

УДК 347.97/.99(410) (043.2)

Третьяков Віталій, д.ю.н., професор,
м. Дармштадт, ФРН

СПЕЦІАЛІЗОВАНІ СОЦІАЛЬНІ СУДИ ФРН ЯК ОПТИМАЛЬНА ФОРМА ЗАХИСТУ СОЦІАЛЬНИХ ПРАВ ГРОМАДЯН

У відповідності з Конституцією у ФРН функціонують суди загальної і спеціальної юрисдикції. Конституція ФРН розрізняє п'ять основних галузей юстиції: загальну, трудову, соціальну, фінансову й адміністративну і встановлює відповідні їм п'ять систем судів, кожна з яких очолюється власним вищим органом. Усі п'ять вищих судових органів, що очолюють окремі системи судів, є самостійними і незалежними.

Для України вбачається найбільший інтерес мають представляти, в першу чергу, саме спеціалізовані соціальні суди, оскільки розгляд соціальних суперечок українськими судами загальної юрисдикції, які перевантажені величезною кількістю справ, суттєво затягується і є неефективним.

Абз. 2 ст. 20, ст. 92, абз. 1 ст. 95 і ст. 97 Конституції ФРН гарантують існування незалежного соціального судочинства в цій країні. В ФРН спеціалізоване соціальне судочинство є однією з важливих гарантій реалізації усіх соціальних прав мешкаючих на її території громадян.

Німецька система спеціалізованих судів з розгляду спорів у сфері